

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Piața Unirii No. 3.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particulari: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfântului Scaun Apostolic al Romei Episcop român unit de Oradea-Mare
Asistent al Tronului Pontificiu, Doctor în Sf. Teologie șcl.
Veneratului Cler și iubitului popor credincios din Dieceza de Oradea-Mare.
Dar și Mântuire dela Domnului

HRISTOS A INVIAT!

Venerați Frați și Iubiți Fii!

În acest mare și strălucit praznic al învierii Domnului în lăcașurile-sfinte din sute și mii de suflete se înalță către cer cântarea de bucurie și de biruință: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”. Orașele, satele, câmpiile, văile și munții întregului pământ românesc răsună azi de salutul atât de creștinesc și atât de românesc: „Hristos a înviat”, la care prelundinea și din partea tuturor se răspunde cu mărturisirea clară și hotărâtă a dumnezeirii lui Hristos: „Adevărat a înviat! Ce fericit ar fi neamul nostru și câtă binecuvântare a Domnului s'ar revărsa asupra noastră, dacă vestirea învierii Domnului prin salutarea: „Hristos a înviat!” și răspunsul: „Adevărat a înviat!” nu ar fi numai un cucernic obicei moștenit din moși-strămoși, ci ar fi o sinceră mărturisire a credinței, însoțită de faptele creștinești ale tuturor. Însă, durere, mare este numărul acelor, cari nu ar avea dreptul să rostească cuvintele sfinte: „Hristos a înviat!”, căci în sufletele lor Hristos nu a înviat, și mare este numărul acelor, cari numai cu gura afirmă, că: „adevărat a înviat!”, însă în sufletul lor nu simțesc bucuriile, mângăierile și binefacerile învierii Domnului, și cari nu au finit de cuviință să se împărtășească. Căci ce bucurie poate avea de învierea Domnului acel creștin, — dacă mai este vrednic de acest nume, — care nici de Paști nu și-a împlinit datorința creștinească, ca să se ridice din noroiul păcatului, să-și curățească sufletul prin o mărturisire bună și să se împărtășească cu trupul și sângele dător de viață al Mântuitorului și cum pot să spună fără a se rușina: „Hristos a înviat!”, când nici prin minte nu le-a trecut să facă, ca Hristos să învieze și în sufletele lor, ci prin viața lor păcătoasă zilnic îl restignesc din nou și nou? Sau acei creștini, cari poate cu câteva zile înainte cu „Osana” l-au primit pe Hristos în sufletele lor și cu lacrimi de părere de rău i-au cerut iertare pentru rățicirea lor și asemenea lui Petru i-au jurat, că mai bine vor răbda chiar și moarte, însă de El nu se vor mai lepăda, dar de atunci, ba poate chiar în ziua împărtășirii lor în ospățul dumnezeesc al cinei celei de taină, pentru 30 de arginți, ba chiar și pentru mai puțin,

pentru un mic folos, pentru o mică plăcere, ori pentru un strop de venin sufletelesc, asemenea lui Juda l-au vândut pe El și continuând viața păcătoasă de mai înainte, zilnic îl restignesc pe cruce, cum nu se înfricoșează să rostească cuvintele: „adevărat a înviat!”, deși învierea lui Hristos a fost adevărată, pentru că mai mult nu a murit?!

Iubiți Frați și Fii!

Adevărate Paști numai atunci vom avea, dacă, precum spune Sf. Pavel, vom fi „morți păcatului și vii lui Dumnezeu întru Hristos Isus Domnul nostru” (Rom. 6, 11.) și de vom trăi în toate zilele vieții noastre „nu întru aluatul cel vechiu, nici în aluatul răutății și al viclesugului, ci întru azimele curățeniei și ale adevărului” (I. Cor. 5, 8), umblând întotdeauna pe calea poruncilor Domnului Dumnezeu, pe care trebuie să-L punem din nou în toate drepturile sale, de cari omul încearcă să-L despoaie.

După ce la începutul Sfântului Post v'am arătat dreptul ce-l are Dumnezeu la o parte din cele ce primim dela El, în ziua de azi, în „această aleasă și sfântă zi, una a sâmbetelor, împărtășească și doamnă, al praznicilor praznic și sărbătoare a sărbătorilor” credem de bine să vă atragem atențiunea asupra unui alt drept, pe care și-l-a susținut Dumnezeu asupra unor zile, din cele pe cari din mila Lui le trăim aici pe pământ. Acestea sunt zilele de Dumineci și Sărbătoare; cari sunt ale lui Dumnezeu, adevărate sfinte, deci omul e dator să le țină și să le sfințească.

În Sfânta Evanghelie cetim, că Mântuitorul multe din minunile sale le-a săvârșit în zi de Sâmbătă. Astfel Sâmbăta a vindecat pe omul cel cu mâna uscată (Mat. 12, 10), Sâmbăta a vindecat femeia, ce era cuprinsă de duhul neputinței (Luca 6 11), Sâmbăta îi dă vedere orbului din naștere (Ioan 9, 14) și tot Sâmbăta l-a vindecat și pe slăbănogul, care treizecișopt de ani a suferit (Ioan 5, 5). Prin aceste vindecări săvârșite în zi de Sâmbătă a voit Mântuitorul să-i înfrunte pe farizeii, cari susțineau, că în acee zi de odihnă nu se cade a face nici un lucru, nici chiar bine aproapelui.

Cum s'au schimbat vremurile! Oarecând farizeii

făfarnici învățau, că în zi de Sâmbătă nici chiar fa-tele îndurării nu sunt iertate, iar azi unii creștini fără de nici o mustrare de conștiință necinstesc ziua Domnului; până când aceia se fereau să facă și lucruri îngăduite, creștinii în ziua Domnului nu fac nici cele poruncite, în schimb însă nu se feresc de tot ce este oprit. Căci oare nu vedem noi cu ochii noștri cum pentru mulți dintre creștini toate zilele sunt la fel, toate le socotesc că ar fi ale lor și nici una a lui Dumnezeu. Dacă Mântuitorul îi înfrunta pe farizeii pentru părerea lor greșită cu privire la ziua Sâmbetei, oare îi va lăsa fără mustrare, ba fără pedeapsă, pe creștinii, cari nu-i împlinesc porunca de a sfinși ziua Domnului?

Porunca de a sfinși ziua Domnului a dat-o Dumnezeu îndată după ce a terminat lucrul creării făcând „cerul și pământul și toată podoaba lor. Și a săvârșit Dumnezeu în ziua a șasea lucrurile sale, care a făcut; și s'a odihnit în ziua a șaptea de toate lucrurile sale. Și a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfinșit-o pe ea” (Fac. 2, 1—3); prin ce a arătat, că voința sa preainaltă este, ca și omul să fină acea ziua de sfinșită Domnului ziditorului și stăpânul lumii întregi. Mai târziu după ce omul, la ispita diavolului, mâncând din pomul cel oprit, a făcut întâiul păcat, cea dintâiu călcare a poruncii Domnului, a început a numai respecta nici ziua sfinșită Lui, Dumnezeu vestind legea sa între tunele și fulgere, a poruncit și mai apriat zicând: „aduși aminte de ziua Sâmbetei, să o sfinșești pe ea” (Eșire, 20, 8).

În legea nouă, după ce răscumpărarea neamului omenesc prin strălucita înviere a Domnului s'a săvârșit în zi de Duminecă și după ce tot în acea zi s'a îndeplinit și sfinșirea omului prin pogorirea Spiritului Sfânt, Sfinșii Apostoli se adunau în ziua cea dintâiu a săptămânii, ca într-o amintirea învierii Domnului să frângă pânea. Apoi Sf. Apostoli cu puterea primită dela Domnul au hotărât, ca ziua sfântă și de pace a creștinilor să fie ziua Duminecii. Creștinii sunt fiii ai luminei, de aceea sărbătoresc ziua în care Dumnezeu a făcut lumina, în care a înviat din morți Hristos, care este „lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul ce vine în lume” și în care s'a pogărit spiritul Sfânt „care luminează și sfinșește sufletele noastre”.

Zilele Domnului, pe cari au creștinii să le sfinșească, afară de sărbătorile orânduite într-o amintirea unor întâmplări din viața de pe pământ a Mântuitorului și într-o onoare a unor mai aleși sfinți ai Domnului, sunt zilele de Duminecă. Cum vom sfinși noi aceste zile ale Domnului?

Porunca sfinșirii zilelor Domnului deoparte ne oprește, de altă parte ne obligă la anumite lucruri. Ne oprește munca grea de toate zilele și ne obligă să ascultăm sf. Liturghie și să petrecem întreaga zi a Domnului cu Dumnezeu. „Șase zile lucrează și fă toate lucrurile tale. Iară ziua a șaptea este sâmbăta Domnului Dumnezeului tău, să nu faci într-aceea nici un lucru nici tu și feciorul tău și fata, sluga ta și streinul ce locuiește cu tine”. (Eșire 20, 9—10). Insuș Dumnezeu care a rostit asupra noastră blăstămul, că „întru sudoarea feței tale vei câștiga pânea ta de toate zilele”, vine și în ziua Sa ne desleagă de sub acel blestem, ne poruncește odihnă, ne obligă să punem la o parte grijile noastre de toate zilele, ai căror robi am devenit în cursul săptămânii și ne zice „aduși aminte să sfinșești ziua Domnului”.

Iubiți Frați și Fii!

Oare v'ați dat seamă ce binefacere mare face Dumnezeu cu omul prin oprirea lucrurilor așa numite servile în Dumineci și Sărbători? De o parte ne poruncește, ca trupului istovit să-i dăm odihna de care are trebuință ca să poată purta mai departe greul vieții. De altă parte din nou vrea să ne ridice la demnitatea noastră de om. În cursul săptămânii ochii noștri sunt îndreptați numai către pământ și cele pământestii, dară vine Dumnezeu să ne trezească, să ne strige, ca să ne aducem aminte, că este și cer și acelora, cari în cursul săptămânii aleargă numai după ale trupului, vine și le strigă: „Adu-ți aminte că nu ai numai trup, ci ai și suflet, de care însă trebuie să porți grijă și să-i jertfești cel puțin o zi a din cele șapte”. Omul sub greutatea grijilor sale de toate zilele devine asemenea unei mașine, care odată pornită, dacă nu o oprești, tot merge înainte fără a-și da seamă de scopul său, dară vine Dumnezeu și prin porunca sa îi zice: „aduși aminte să sfinșești ziua Domnului”, face din el din nou om, care să-și dea seama de demnitatea sa de om, de menirea sa pe acest pământ, să-și dea seama de scopul sublim pentru care este zidit și să se ridice dela cele trecătoare la cele vecinice. Vor fi, cari vor înțelege, că odihna, la care îl obligă Dumnezeu pe om în zilele, cari sunt sfinte ale Domnului, este de fapt o binefacere pentru om, dar vor zice, că totuși este prea mult, ca Dumnezeu tot a șaptea zi să o ia pentru sine. Însă nu își dau seama, că Dumnezeu și zilele sale ni-le dă nouă, ba face, ca acele de fapt să fie numai ale noastre. Zilele de peste săptămână sunt ale câmpului, ale fabricii, ale biroului, ale meseriei sau profesiunii, dară iată Dumnezeu ziua Lui și-o dă fie, ca să te ocupi numai de tine și de ce ai mai prețios, de sufletul tău.

Porunca a treia dumnezeiască ne oprește în zile de Dumineci și Sărbătoare dela lucrurile noastre de toate zilele și totuși câți sunt între creștini, cari orbiți de dorul nebun de a aduna, cât de mult, nu se îndestulesc cu cele șase zile, date de Dumnezeu pentru a ne câștiga cele trebuincioase, ci fură și ziua Domnului și voiesc să se îmbogățească necinstind acea zi sfântă și uitând, că fără de binecuvântarea Domnului toată truda lor zădarnică este. Să nu uitați, că precum ne spune Sf. Scriptură, Dumnezeu nu numai că nu-i ajută, dar îi și pedepsește pe cei, cari voiesc să se îmbogățească din lucrul de Duminecă. „Zilele mele le păziți și de cele sfinte ale mele să vă temeți... voi da vouă ploaie la vremea sa și vă mântul va da rodurile sale... și de nu mă veți asculta voi pune vouă cerul ca de fier și pământul vostru ca de aramă și va fi înzădar tărâta voastră și pământul nu va da sămânță”, zice Domnul Dumnezeu (Levit, 26, 2, 4, 18, 20). Vor fi cari vor zice, că zilele sunt așa de grele, lipsurile atât de mari, încât nici Dumnezeu nu poate aștepta, că omul, care trăiește numai din munca mâinilor sale, tot a șaptea zi să o piardă. Dară aceștia uită, că greutățile, lipsurile, cari ne apasă, șomajul care bănuie lumea întregă, sunt pedepsele lui Dumnezeu pentru că oamenii nu mai vreau să știe de El și numai vreau să respecte nimic sfânt și dumnezeiesc. Nu te îndestulești, că ai ce munci în șase zile, ci vrei să iei și ziua Domnului, de aceea Dumnezeu îți arată, că ne respectând voința Lui, nu vei avea ce munci nici în cele



șase zile de muncă. Nu te mulțumești cu cât câștigi în șase zile, ci lăcomești și la ziua Domnului, de aceea îți arată Dumnezeu, că fără de binecuvântarea Lui nimic spor nu poți avea. Nu te mulțumești și nu ești recunoscător lui Dumnezeu, că îți dă sănătate, să poți munci în cele șase zile, ci și ziua Domnului încerci a o lua dela Dânsul, de aceea Dumnezeu te va face să nu poți lucra nici în cele șase zile.

Iubiți Frați și Fii!

Prin ceea, că în Dumineci și sărbători ne reținem dela lucrurile oprite, încă nu sfințim ziua Domnului, ci cel mult delăturăm picioarele de a o putea sfinți. Ziua Domnului o sfințim cu ceea, că ne apropiem mai mult de Dumnezeu, întrăm în legătură mai strânsă cu El, îl primim în casa sufletului nostru. Dumnezeu cel puțin Dumineca și în zi de sărbătoare dorește să petreacă mai mult cu noi, de ceea trebuie, ca în acele zile să avem vreme, să ne întreținem cu Dânsul, să nu fim ocupați cu alte lucruri. În sufletele acelor, cari nici Dumineca nu au vreme să se ocupe cu D-zeu, D-zeu nici nu are ce căuta, Odihna de Duminecă nu e sfințirea zilei Domnului, ci este numai o condițune necesară la aceasta.

La sfințirea zilei Domnului se recere să împlinim porunca Bisericii, care zice, „să ascultați sfânta Liturgie în Dumineci și Sărbători cu evlavie și cum se cuvine”. Iată o poruncă, care, durere, foarte puțină și băgată în seamă, deși este generală și obligă pe fiecare om ajuns la anii priceperii și ne obligă sub sarcina păcatului greu. Este o poruncă care obligă și pe copii, deci păcăluiesc greu părinții, cari pe copiii lor nu-i fac, ba poate chiar îi împiedecă, să o împlinească. Este o poruncă, care îi obligă la fel pe cei bogăți, ca și pe cei săraci, pe stăpâni ca și pe servitori, deci păcătuiesc greu nu numai aceia, cari ei nu ascultă Liturghie în Dumineci și Sărbători, ci și aceia, cari servitorilor lor, cărora Dumineca după amiazi și iu să le dea și câte 4—6 ceasuri de odihnă și petrecere, dar înainte de masă nu le dau atâta răgaz, ca să poată asculta sf. Liturgie și predica.

„In Dumineci și Sărbători să ascultiți sfânta Liturghie” ne spune porunca. În cari Dumineci și Sărbători? În fiecare Duminecă și Sărbătoare și nu numai la Crăciun și Paști, cum fac unii creștini uități de sine. „Să ascultiți sfânta Liturghie” întreagă și nu numai o parte din ea! Cum? „Cu evlavie și cum se cuvine”. Adecă cum se cuvine a sta față în față cu Dumnezeu, căruia cu frică și cu culremur îi slujesc cetele îngerești; cu reculegerea ce o recere sfințenia locului; fără a te purta în biserică ca într'un loc de petrecere și de întâlnire, ci să fii pătruns că participi la înnoirea celui mai sublim, celui mai sfânt act, a jertfii lui Dumnezeu pe cruce pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. „Să ascultiți sfânta Liturghie!”. Deci nu este destul să fii de față la celelalte servicii divine, acte de pietate, cari se săvârșesc Dumineca și în Sărbători, ci ești dator să ascultiți sf. Liturghie, pentru că nu este, nu poate fi, un cult mai puternic, o rugăciune mai sublimă, o jertfă mai sfântă și mai plăcută lui Dumnezeu, decât sf. Liturghie. Știm, că Dumnezeu, nu cere dela noi lucruri imposibile, deci pot fi și sunt cauze, care ne scuză dela ascultarea sf. Liturghii. Inșă aceste trebuie să fie de fapt cauze serioase și grave și nu pretexte. Ești bolnav și nu poți părăsi casa, sau ai bolnav în casă, pe care nu

ai cui să-l lași în grije, ai copii mici, pe cari încă nu-i poți duce la biserică, ești absolvat dela îndatorirea de a asculta sf. Liturghie, dar și atunci numai unul din familie și nu toți. Inșă nicidecum nu te poți scuza cu ceea, că ești obosit, căci ți-ai petrecut toată noaptea, că ai să faci o excursiune, că ai de mers la târg sau la vânătoare, că ești prea departe de biserică și alte asemenea, cu cari mulți încearcă să se înșele pe sine și să-l înșele pe Dumnezeu. Dar oare cât valorează scuzele acelor, cari nu ascultă Sf. Liturghie pe motiv, că slujba e prea lungă, iar dânsii sunt debili? Inșă pentru a sta ceasuri întregi la teatru, cinematograful, petreceri și ospețe oricât de lungi și pentru a dansa nopți întregi, pentru a face excursiuni, pentru a alerga ziua întreagă după câte o fiară sălbatică, nu sunt debili. Pe aceștia nu lungimea slujbelor bisericesti îi reține dela sf. Liturghie, ci lipsa de convingere religioasă.

Iubiți Frați și Fii!

„Aduce-ți-vă aminte să sfințiți ziua Domnului” reținându-vă dela lucrurile oprite și ascultând sf. Liturghie și apoi faceți ca întreaga ziua Domnului de fapt să fie a Domnului, a sufletelor voastre, căutând să o petreceți întreagă spre binele vostru sufletesc și nu în păcate și fărădelegi. Dacă fiecare creștin Dumineca caută să-și îmbrace cea mai curată haină, oare nu s'ar cuveni, ca în ceea zi și sufletul să și-l îmbrace în strălucitoarea haină a darului, curățindu-l în sf. taină a mărturisirii. Dacă în fiecare casă creștină Dumineca se pune pe masă o bucată mai aleasă, oare nu ar fi cu cuviință, ca în ceea sfântă și aleasă zi a Domnului și sufletul să se împărtășească de cea mai aleasă mâncare sufletească, să se nutrească cu pâinea cerească și cu pâharul mântuirii, apropiindu-se cu toții de masa sfântă a ospăului dragostei lui Dumnezeu, care, mai ales în Dumineci și Sărbători, ne chiamă: „veniți și vedeți, că bun este Domnul”? Să luăm exemplul dela creștinii cei dintâi, cari în ziua Domnului adunându-se la frângerea pâinii cu toți se împărtășeau și să nu lăsați, ca Hristos înzădar să își aștearnă masa sa și înzădar să vă chieime „cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați”. Dacă țineți, ca pe aceia, cari cu dragoste vă chiamă la ospățul lor, să nu-i ofensați, să nu-i supărați cu absența voastră, oare numai chieimarea lui Dumnezeu nu o veți asculta și singur numai dragostea lui Dumnezeu o veți respinge?

Iubiți Frați și Fii!

Faceți, ca zilele pe cari Dumnezeu și-le-a reținut pentru sine, să rămână de fapt ale Domnului, sfințindu-le în mod creștinesc, ascultând Liturghia, cuvântul lui Dumnezeu, cuminecându-vă și îndeplinind fapte bune, precum făceau creștinii din cele dintâi veacuri, cum ne mărturisește Sf. Iustin martirul.

Sfințiți zilele Domnului și nu lăsați ca într'un stat creștin, cum este și scumpa noastră Țară, zilele de Dumineci și Sărbători să fie necinstite și profanate. De câte ori nu vedem, că până când pe cei cari au rămas la Sâmbăta legii vechi nu cutează nimeni să-i deranjeze în zilele lor de odihnă, pe atunci chiar în zi de Duminecă și Sărbători creștinii sunt citați la impunerii, alegeri, supuși la examene, și împiedecați de a și putea îndeplini datorințele lor de creștini. Vina este a noastră. Nu ne știm apăra drepturile noastre și ale lui

Dumnezeu. Dacă însă vom sfinți noi zilele Domnului, cum suntem datori, îi vom face și pe alții să respecte ceea ce ne este nouă sfânt.

Iubiți Frați și Fii!

Deoparte Dumnezeu ne strigă „adu-ți aminte să sfințești ziua Domnului”, de alta parte diavolul și cei ce îi slujesc lui ne chiamă „veniți să dărâmăm bisericile și să slingem toate praznicele Domnului pe pământ.” În sfânta și marea ziua de azi, să-i făgăduim lui Hristos celui înviat din morți, că de aci încolo zilele pe cari le-a sfințit cu strălucita sa înviere le vom sfinți și noi și nu vom asculta de chemarea diavolului, ca astfel vrednici să ne facem de odihna fericirii vecinice și de Liturgia

sfântă a împărăției cerești, unde pe Hristos cel înviat din morți pururea îl vom avea în deplina strălucire a dumnezeirii sale. În aceasta nădejde vă zic tuturor „Hristos a înviat”! dorindu-vă, ca fiecare cu sufletul reînviat prin darul sfințitor să mi puteți răspunde „adevărat a înviat”!

Darul Domnului nostru Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Spirit să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat în Oradea, din reședința Noastră episcopască, în Sărbătoarea Învierii Domnului din anul 1932, al Episcopatului Nostru al XX-lea.

Episcop VALERIU TRAIAN

Ca viață să aibă!

PARTEA NEOFICIALĂ

Viitorul României numai acei tineri îl pot clădi, cari nu-și caută bucuria în mocirlă, cari nu-și risipesc puterile finerești în beții nocturne, otrăvitoare de viață. Tezaur mai prețios decât bogățiile este pentru neamul nostru o tinerime curată, muncitoare, însuflețită și neprihănită.

În concertul popoarelor numai acele neamuri se vor putea afirma, cari au bărbați integri, cari și-au format caractere de oțel și s'au înarmat cu energie și stăruință. Or, la întregitatea morală, la energie și stăruință, nu o tinereță risipită în păcate ne poate pregăti. Din inimi stricate și din nădejdi zdrobite cum ar putea răsări viață vie? O tinerime decăzută, se toasă după plăceri și degenerată, cum va fi ea în stare să clădească fortăreața de stâncă a viitorului românesc? Cum va fi în stare să stavilească valurile năpraznice, ce se vor izbi cu furie nebună de trupul bietului neam românesc, atât de mult încercat?

Câte învieri am ajuns deja în țara aceasta și sufletele noastre continuă, încă, să stea în amorțeală. M'a durut sufletul, când am auzit, că unul dintre cei mai eminenți bărbați de stat ai noștri, a spus acum nu demult, că nu criza economică mondială e ceea ce ne omoară, ci criza morală; și că aur și diamant de ar cădea din cer, nici atunci nu ne-am putea reface, din cauza nemernicilor.

Moise îl asemănă pe Domnul cu un vultur, care se coboară din înălțimi, îl ia pe om pe aripile sale, și-l ridică cu sine în înălțimile stelelor. Astăzi Isus Christos îndeplinește acest rol sublim, de a-i ridica pe oameni din vulgar, din comun, din josnicie, la înălțimea omului spiritual. Dar durere, soarta lui Isus între noi e și azi aceeași, care fu acu 2000 de ani. Isus vine să întemeieze împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Pentru aceasta l-a trimis în lume Dumnezeu, ca să vindece sufletele zdrobite, să creeze o generație curată. Acesta e scopul său. Pentru aceasta s'a rugat, s'a obosit și s'a jertfit pe lemnul rușinei și infamiei, dar pe care sângele său dumnezeesc l-a schimbat în semnul biruinței și al mântuirii noastre. A murit, ca să dobândească suflete neprihănite a murit pentru ca biserica întemeiată de El să fie curată și fără pată.

Mare este opera mântuirii noastre! Dovadă sufe-

rințele lui Dumnezeu. Greu lucru este a nobilita oameni decăzuți. Dar a sfinți pe om; a educa suflete curate, e și mai greu. Patimile lui Isus formează lumina care a strălucitoare, alungat puterea întunecului. Mulți s'au obosit, ca să sdrobească puterea păratului, dar au fost nevoiți să-și mărturisească neputința; căci a mișca inimile împetrite ale oamenilor, a rostogoli bolovanii de pe mormintele în cari pulrezesc inimile lor, a tăia drumul adevărului prin codri seculari ai superstiției, a ridica blestemul de pe sufletele oamenilor, această minunată muncă n'a putut-o săvârși decât Isus.

Și totuși astăzi din nou gem sufletele sub robia grea a păcatului. Fiindcă în loc să ne prindem de aripile vulturului, ca să ne înălțăm cu dânsul, ne înclășăm mâinile și picioarele de rădăcinile copacilor și de stâncile pământului, ca nu cumva să ne poată trage cu sine în sferile curate ale evangheliei, în sferile înalte.

Noi credem în înviere. Noi știm, că mormântul lui Isus n'a stat închis de cât trei zile. Pentru noi zorile Paștelui înseamnă deșteptare din noapte, eșire din iarnă, înviere din moarte. Clopotele învierii vestesc lumii vecinicia.

Noi credem în învierea indivizilor și a popoarelor. Creдем în viață, creдем într'un viitor mai bun al neamului nostru. Dar la aceasta e nevoie de o generație, care să creadă cu trup și suflet în înviere. Căci învierea neamurilor — zice Roosevelt — nu se produce în virtutea bogăției, producției, consumului și a științei, ci cu ajutorul credinței, caracterului, moralei, statorniciei, dreptății și a solidarității în bine.

Pentru ca poporul nostru să se trezească, și viață adevărată să aibă, e necesar, ca acest spirit să-l răspândim pretulindenea. Trebuie, să-l introducem în viața comună și în opinia publică. Pătura noastră curată e obligată să se nutrească din acest spirit, dacă nu vrea să fie ucigașa neamului. Patriotismul nostru, dacă nu vrea să rămână ipocrit și steril, trebuie să se angajeze în serviciul acestei idei: de a forma fără amânare generația învierii neamului nostru, prin lu-

mină și energie. Lumina ni-o dă: *credința activă*, iar energia: *morală sublimă alui Isus*.

Dacă ne iubim neamul și sufletul, vom lăsa la o parte hărțuelile politice interesate și vom acționa energic împotriva tendințelor, cari pe față și în ascuns, sdruncină temelia existenței noastre etnice: credința și moralitatea neamului nostru. *Generația învierii* are rolul frumos de a forma zidul de granit, care să stea în fața tendințelor criminale, cari vor să ne despoaie de idealismul curat. Ea e chemată, să pună stavilă artei degenerate, gustului stricat, și altor concepții decăzute.

Ingerul a rostogolit piatra de pe ușa mormântului, în care era închisă viața; generația învierii va avea să rostogolească pietrele, cari înăbușesc în mormânt nădejile neamului nostru. Dar aci nu ajută decât credința ideală, morală curată, convingerea adâncă și aracterul solid. Adica viața faptelor.

Numai o generație pătrunsă de ideea nemuririi și a vecinicii va fi în stare să regenereze viața noastră publică!

Pr. Ioan Chișiu.

Până când vom răbda rușinea...?!

Baljocura cea săvârșit-o cu noi d-l Iorga, ministrul cultelor, prin bugetul anului 1932, ni-e arde încă obrazul cu rușine. Tu preot român unit, care ai înfruntat urgia jandarmului ungar, care ai fost stâlcit în bălăi, smuls cu barbarie dela sânul copilașilor tăi și târit pe la Șopron și prin alte centre de surghiun și internare, ești pus acum în urmă cu salarizarea chiar și preștilor luterani și calvini. Tu care ai oftat de dorul să vezi pe dorobanțul și roșiorul român să treacă Carpații și să-ți aducă stindardul înfrățirii, vi-sând o Românie fericită, liniștită și liberă, azi ești ocărit cu acea, că ți se trage la îndoială naționalismul, ești pus în rândul minoritarilor și ți-se dau din pâinea comună a frăției numai sfărămături, și acelea ca unui milog și netrebnic.

Până când, fraților, până când vom răbda rușinea? Ni-se vorbește de *proporționalitate*, ni se vorbește de *averile fabuloase ale bisericii noastre*. Ce sunt toate aceste argumente în fața rușinii cutropitoare, în fața faptului dejositor, că noi în țara noastră, în țara iubită și de noi, în țara sfințită și cu sângele martirilor noștrii, suntem puși în urma minoritarilor calvini și luterani și socoliți ca niște netrebnici, ca niște nemernici cari nu avem dreptul nici la viață?

Fraților, Să ne întrebăm: Avem dreptul la viață în România Mare? Avem dreptul la viață demnă, liberă și cinstită, conform marilor merite ale înaintașilor noștri și ale Bisericii noastre pentru binele acestui neam, acestui popor? Să vedem cine sunt aceia cari

ne contestă dreptul la viață, la viață cinstită și demnă de români liberi în România Mare. Să-i vedem și să lucrăm în consecință.

Iubiților Frați, În preajma marelui prasnac al Invierii Domnului trebuie s'o spunem cu durere, că călăul nostru, călăul bisericii noastre, călăul pentru care suferiți voi batjocură și rușine în salarizare pe anul 1932, este biserica zisă soră, biserica ortodoxă română.— Ea și-a pus în mișcare întreg aparatul ei, și-a pus în cumpănă întreagă autoritatea ierarhiei ei, a Sfântului Sinod, a Patriarhului chiar, ca pe noi să ne umilească, să ne facă de batjocură, de răs, de rușine în fața minoritarilor, cari acum râd mulțumiți de ocara ce o suferim în România Mare pe care am dorit-o, pentru care am sângerat. Biserica ortodoxă română, invocând fel de fel de motive false, ca acela al legalității, al proporționalității, ba chiar al fabuloaselor averi ce le-ar deține biserica noastră unită cu Roma, a reușit să orbească, să ducă în rătăcire chiar și pe politicienii dela cârmă și să ne aplice nouă un tratament înjositor și rușinos, acela de-a fi plătiți în țara noastră mai rău, și în urma minoritarilor de toate categoriile. Priviți tabloul comparativ al salariilor pe 1932, ce l-am publicat în Nr. 4 al „*Vestitorului*“. Il reproducem ca o vădită dovadă a răutății cu care a lucrat ortodoxia în potriua noastră.

Gradulii	Preot ortodox Transilvania	Preot luteran	Preot rom. cat	Preot reformat	Preot unit
4	3600	3380	3440	1960	1770
3	3300	3200	3260	1850	1590
2	3120	2960	2950	1660	1430
1	2770	2730	2720	1530	1380
fără	2500	2370	2360	1320	1200

Știți, iubiților frați, care a fost planul infernal al acelor cari au aplicat această rușinoasă palmă pe obrazul bisericii noastre? Au crezut că se vor afla și între noi preoții români uniți Iuzi trădători, cari vor fi gata să vândă Biserica lor sfântă, pe mireasa lui Hristos, cărturariilor și farizeilor, trecând în tabăra lor. Au crezut că se vor afla și între noi ca între cei 40 de mucenici din Nicomedia, soldași, cari vor trece din lacul înghețat în cel cu apă căldică, tradându-și legea și credința. Au crezut, că vor putea atrage pe mulți la lefurile grase și jinduite ale bisericii ortodoxe.

Știți cum au mai lucrat făuritorii de zizanii, ucenicii Satanei și ai lui Fotie Bizantinul? Au croit lefuri mai mari clerului mai înalt al bisericilor, ca să asmuțe clerul rural împotriva celui dela orașe.— S'au înșelat însă. Ucenicii fărădelegii nu-și vor ajunge scopul. Clerul nostru, cum a știut răbda sub unguri fără congruă, va putea și-acum, când vede că loviturile ne vin nu dela dușmani de rassă, ci dela frați.

Fraților, nu cerem reducerea salariului clerului ortodox. Pe noi nu ne conduc interese materiale. Dar suntem datori față de noi înșine, față de demnitatea noastră națională, față de biserica noastră, să facem să înceteze o rușine ca aceasta cu un ceas mai de vreme. Destul am fost lași și nepăsători față de demnitatea noastră. Destul ne am mulțumit cu promisiuni făcătoare. Totul ne spune însă că suntem înșelați, suntem mințiți, suntem trași pe sfoară. Un deputat guvernamental, care e bine informat, că e dela roată, în „*Legea Românească*“ din Oradea Nr. 8 recunoaște, că cele 30 de milioane, date de Consiliul de Miniștrii pentru egalarea salariului clerului nostru, au fost repartizate, cu aprobarea d-lui Iorga, asupra tuturor cultelor. Asta înseamnă, că rușinea de-a fi plătiți noi mai rău ca minoritarii n'a încetat, ci dăinuște și va dăinui. Ministerul n'a comunicat nici până azi Ordinariatelor instrucțiunile cu privire la egalarea salariilor cel puțin pe hârtie: căci de plătit n'au bani de unde să le plătească nici pe cel din anul trecut.

Ce e de făcut? Fraților, a sosit timpul să facem ceva, să ne mișcăm, pentruca să ștergem rușinea de pe obrazul nostru. *Vom acționa prin Agru*. Explicați credincioșilor voștri, că în lupta ce o începem nu e vorba de interesele noastre materiale, ci e vorbă de cinstea și demnitatea bisericii noastre, pe care cărmuitoarii noștri, sfătuiți de ortodocși, au batjocorit-o prin faptul, că pe preoții ei i-a pus în salarizare în urma tuturor cultelor minoritare, și cu toate că au recunoscut și ei nedreptatea, până azi nu au reparat-o, nici macar pe hârtie, atunci când conform Constituției avem drept cel puțin la înțâietate față de cultele minoritare. Spuneți-le, că batjocorind biserica și pe preoții ei, i-au batjocorit și pe dânșii, cari au suferit și-au muncit pentru România Mare, în care nu-i voe să se facă deosebire între frate și frate.

Cereți cu toții Comitetului Central al Agrului să convoace în timpul cel mai scurt congresul general extraordinar al Agrului la Cluj, pentruca să protestăm în fața Țării întregi și a lumii, contra nedreptății ce ni se face.

Explicați poporului nostru, că salarizarea așa cum e pusă în bugetul anului 1932 este nu numai anti-constituțională, ci este și *nelegală*, fiindcă conform art. 31 din legea cultelor *ajutoarele materiale se dau cultelor după proporția numerică a credincioșilor pe țară, pe când salariul clerului îl regulează art. 32-33 din Legea Cultelor, conform cărora slujbașii cultelor, adică preoții, dacă au 200 familii la sate și 400 la orașe, trebuie să fie salarizați după norme generale, adică egale pentru toți și în armonizare cu salariul funcționarilor publici, adică luând în seamă pregătirea și vechimea lor. Mai spuneți-le că uneltirea ortodoxă pentru care au câștigat și pe d-l Iorga, este și în contra Concordatului ratificat de Parlamentul Româ-*

niei și sancționat de factorul constituțional, conform căruia Concordatul tratamentul aplicat clerului unit nu poate fi întru nimic inferior tratamentului aplicat personalului altor culte.

Noi vom arăta în fața țării și a lumii, că noi avem dreptate. Cu noi e Constituția Țării, cu noi sunt legile țării în vigoare și toată această rușine e o machinație și o nelegiuire a ortodoxilor pusă la cale contra noastră, pe cari vrem să ne piardă, pentru ca să se răsbune asupra noastră. *Cereți, Fraților, numai decât convocarea congresului general extraordinar al Agrului la Cluj. Ne-am săturat de vorbe: să vedem acum fapte.*

Un preot unit.

Moscva — Biserica ortodoxă Română — Biserica Română Unită.

Alfăm din ziare, că Mitropolitul Serghie, locotenentul scaunului patriarhal al bisericii ortodoxe ruse, ramura Tihon, din Moscva, a trimis în zilele trecute, câte un memoriu-pastoral I. P. S. Patriarhului Miron Cristea și Mitropolitului Gurie al Basarabiei.

Cuprinsul ambelor mesagii nu ne-au surprins de loc. Era de tot natural, urmând exemplul Stăpânilor, ca locotenentul scaunului Patriarhal al Moscvei, să-și aroage drepturi suverane și canonice asupra bisericii ortodoxe basarabene.

Insolența acestui act confirmă întru toate prevederile noastre. Noi n'am încetat să arătăm, în totdeauna, pericolul ce ne paște în urma ortodoxiei noastre „naționale“. Haina românească a ortodoxiei pravoslave nu ne garantează nimic într'un viitor îndepărtat. Dela sine ni se impune, ca un imperativ categoric, o revizuire de atitudini și de conștiință.

Cunoaștem cu toții gândul nefast al fostei Rusii Țariste, de a-și întinde împărăția până la Țarigradul turcesc. Vechile aspirațiuni au găsit moștenitori și continuatori în stăpanii de azi ai Rusiei Sovietice. Impărații Monomachi¹⁾ nu încetau în idei și planuri, să traducă în fapt visul lui Petru cel Mare, de-a fi, în numele creștinismului oriental, stăpânii Țarigradului. Și în acest scop căutau veacuri de a rândul, ca în numele dreptei credințe, în numele ortodoxiei pravoslave, să-și înfigă stăpânirea în Principatele Române, de unde numai un pas le mai lipsea până la Țarigrad. Războaiele pornite de ei împotriva Turcilor își află aici explicarea.

Prima ocazie binevenită pentru înfăptuirea acestui plan funest pentru noi Români, se ivi în 1812. Rușii luaseră, ca o fărâmă din zdrențele turcești Ba-

¹⁾ Singur luptător pentru dreapta credință, titlu primit de Țarii Rusiei, încă din vremea Bizanțului, dela Patriarhul Țarigradului.

sarabia¹⁾ și căutau prin toate mijloacele ca din această provincie românească să facă o „Bessarabskoi Oblati“ și schimbabilă numai decât haina românească a bisericicii ortodoxe pravoslave cu adevărata ei haină rusească.

Abia se făcure „vod vo vladenia“ (punerea în stăpânire) peste „Bessarabskoi Oblati“ preoșimea română pravoslavă, înlocuind în mare parte cu preoșime de origine rusă, împreună cu „pomescic-ii dvoreni“ (poroprietarii nobili), cari în mare parte și-au renegat originea lor română, ca „Hristian-i vernopodanii“ (creștinii supuși) ai stăpânirii, căutau să instaleze în cel mai scurt timp, în provincia această curat românească „Ruskaia siroskaia jizni“ (Viață largă rusească, cântată de poeții și romancierii ruși, devenind o expresie proverbială), fericindu-l pe bietul popor moldovean cu această formulă himerică.

Biserica română ortodoxă căzuse în stăpânirea ortodoxiei ruse. Rusificarea se porni pe toate căile și direcțiile. Limba românească a fost scoasă din biserică. Preoștii s'au rusificat, boerimea la fel. Ba, ce e mai mult, boieri de neam moldovenesc, ca Teodor Krupenski și Victor Sinadinos, au avut curajul să afirme în plină „Dumă“, că în Basarabia nu sunt moldoveni, ci numai „adevărații rușii“.

Poporul moldovenesc însă, lipsit de biserică și boerime, și-a păstrat intact naționalitatea, a rămas rece tuturilor siluirilor nedrepte și funeste. A rămas credincios, pentru că acest popor latin, mai vechi în lumină și civilizație, nici odată nu se poate pierde și contopi cu un neam barbar, cu însușiri mult inferioare celui cutropit.

Unde a fost aici biserică ortodoxă, „scutul care a apărat însăși existența neamului“, cum îi place să spună D-na Alexandrina Cantacuzino, preș. reun. fem. ortodoxe române?

Toate relele din trecutele veacuri, cari se porniră asupra noastră, în mare parte, veneau din cauza și în numele ortodoxiei pravoslave. Rușii în numele acestei ortodoxii pravoslave căutau și încercau nimicirea noastră. Și ce credeți, că acestor planuri diavolești n'au dat aplicare și în zilele noastre? Vă mai aduceți aminte de dezastrul suferit în 1917 și citiți cartea generalului Petain „La Tragedie Roumain“. Că fiindu-o vă veți convinge că dezastrul din 1917 îl avușăm din pricina frajilor noștri muscali, pravoslavnici ca noi, cari credeau că prin nimicirea noastră vor triumfa, vor duce la îndeplinire visul lor dorit de veacuri: înglobarea României în „Matușka Roseia“ (Mama noastră Rusia).

Inzădar încearcă marii patrioși „de după războiu“, îmbrăcați câte-odată și în talar vlădicesc, ba chiar patriarhal, să denigreze istoria și trecutul Bisericii

noastre Unite, căutând să o pună în naționalism mai pe jos de Biserica Ortodoxă. Unora ca acestora suntem nevoiți să le răspundem cu cuvintele marelui Român și ctitor al școalelor noastre ardeleni, Vasile Stroiescu: „Se zice, că Românii s'au conservat mulțumită legei lor. (ortodoxe *Nota Red.*) Nu, nu-i adevărat. Asta-i o invenție a popilor (ortodocși, *N. R.* ca să-și arele meritele și vrednicile lor. Legea a făcut totul, ca să desnaționalizeze pe Români. Multe sute de ani serviciul divin se oficia în limbă străină. Limba română se socotea profană, nedeamnă, ca în ea să se mărească Dumnezeu. Și totuș Românii nu și-au dat limba“.³⁾ Iată cuvintele de apreciere în naționalism, despre biserică ortodoxă, ale acestui mare boier basarabean, care ca prin minune scăpase de rusificare, jertfindu-și mai apoi averea cauzei naționale.

Biserica ortodoxă își aroagă pe nedreptul monopolul naționalismului românesc, vrând prin aceasta să umbrească naționalismul Bisericii Române Unite. Patriarhul României, faimosul episcop de odinioară al Caransebeșului, cel cu pastora-l buclucașă îndreptată împotriva armatei române și sub. Na cărui păstorie se pomenea în bisericile din eparhia sa, după revoluția din 1918, Petar al Sârbilor și nu Ferdinand al României, este mai puțin îndreptățit să vorbească în numele Românilor.

Primii luceferi ai neamului românesc au fost uniți. Un Samuil Micu Klein, Gheorghe Șincai, Petru Maior și alții alții mulți, dacă s'ar fi ivit pe orizont în numele ortodoxiei pravoslave, azi, de sigur, icoanele lor ar împodobi bisericile ortodoxe.

Biserica Română Unită s'a născut din înseși așipirațiunile mai înalte ale Poporului Român. Istoria bisericicii noastre e o carte deschisă pentru toată lumea, nimic nu avem de ascuns și de nimic să ne rușinăm, răspundem pentru ea înaintea lui Dumnezeu și în fața Națiunii.

Basarab Moldoveanu.

Pentru cei lăsați în părăsire.

Treisprezece ani au trecut dela înfăptuirea idealului național. Urmașii coloniștilor romani, așezați în vechea Dacie Traiană, trăiesc într'un stat național unitar. Fii României se bucură, deopotrivă, de o absolută libertate națională de conștiință.

Vechile fruntării nu mai stau bariere între provinciile românești. Granițele, impuse de un trecut nefast, au dispărut pentru totdeauna. Românul circulă nestânjenit de nimeni, pe pământul României. E liberă trecerea între provincii. Munteanul, Crișanul, Bănățanul nu mai e legat de forța vremurilor, de glia părințească. Ardeleanul, Basarabeanul, Olteanul, Moldoveanul, descalecă, se așează în oricare parte a Țării, în oricare ținut, unde crede că va suporta cu mai multă ușurință necazurile vieții și greutățile traiului. Noui așezări, noui gospodării se născău pretutindeni. Unii

¹⁾ N. Iorga: Oameni cari au fost, Vălenii de Munte, 1911, pagina 170.

³⁾ „Românul“ din Arad, 27/V — 1913.

pleacă, alții sosesc. E un flux și reflux între provinciile unite.

Oriunde ne-am stabili, purtăm, aducem cu noi, cu toții, obiceiurile și moravurile ținutului părăsit. Mai aducem cu noi și o comoară neprețuită și atât de scumpă nouă: credința părinților noștri, legea strămoșească. În ea ne-am născut și în ea am fost crescuți. În vremuri grele, de bejenie, părinții noștri, înfățișiți de această credință, înălțau rugăciuni și irmoase Milostivului și Atotputernicului Dumnezeu, cerând harul Celui Prea Înalt peste ei obidiții, milostivindu-i cu zile mai vesele și mai senine. Datorită acestei credințe, părinții noștri au rezistat tuturor siluirilor din trecutul îndepărtat. Credința aceasta sfântă o ducem cu noi oriunde ne-am găsi, oriunde ne-am stabili.

Moldoveanul, Munteanul, Olteanul își are, aproape în fiecare colțor al Țării, locașul său de închinare, biserica sa strămoșească.

Ardeleanul, în schim, crescut în legea Romei, în legea străbunei noastre mame, închinător în legea marilor și luminaților bărbați ai Românilor, în legea lui Samuil Micu Klein, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ioan Inocentiu Klein, Petru Pavel Aron, Gherontele Cotorea, Vasile Aron, Grigorie Maior, Samuil Vulcan, Ioan Corneli, Alex. Treboniu Laurian, Al. Papiu-Iliarian, Ion Maiorescu, Ioan Vancea, Simion Bărnuțiu, Axente Sever, Popa Balint, Timotei Cipariu, Ioan Moldovănuș, Gheorghe Barițiu, Iacob Mureșanu, Aurel Mureșanu, Andrei Murășanu, Ioan Rațiu, Alexandru Roman, Gheorghe Silași, Iosif Vulcan, Iustin Popțiu, Michail Pavel, Augustin Bunea, Gheorghe Coșbuc, Demetriu Radu, Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Băsești, etc., etc., etc., — purtat de valurile vieții și nevoile grijei pământești, stabilindu-se într-o localitate de dincolo de Carpați, nu-și are locașul său de închinare, n'are o biserică unde să se închine Părintelui Ceres.

Pe când neamurile străine, creștine și necreștine, își au bisericile lor, unde, neconturbați de nimeni, slujesc în legea lor.

Abea, la București, în capitala Țării, avem o capelă mică pentru 8000 de familii unite. În colo — nicăieri. La Craiova, Brăila, Galați, Giurgiu, Tg. Jiu, Pitești, Turnu-Severin, Ploiești, Moreni, Câmpina, Azuga, Sinaia, Predeal, Iași, Bacău, Focșani, Cernăuți, Chișinău, Constanța și în toată Țara-Dobrogei, nesecată de coloniștii ardeleni, orașe și ținuturi cu mii de credincioși, n'avem nici măcar o capelă. Rar se mai întâmplă ca pe acelea locuri să rălăcească vr'un preot unit. Garnizoanele mai mari, școlile militare, cu mii de ostași uniți, n'au confesor unit.

La Craiova avusem o convorbire cu parohul catolic. Vorbind de Români uniți din Craiova, cam 2000 la număr, între altele parohul îmi spunea, că ceruse, în repeșite rânduri, un preot român unit, dar fără nici un rezultat, deși era dispus să-și împartă casa și biserica cu viitorul paroh unit.

Intr-o convorbire avută cu un pastör protestant, misionar în vechiul regat, mi s'a relatat lucruri foarte interesante, în legătură cu păstoria celor trecuți dincolo de Carpați. Intre altele, am aflat, că protestanții au înființat șapte parochii și cam vr'o douăzeci de filii la orașe și în localitățile industriale. Am mai aflat, că muncitorii de pe valea Prahovei, la Predeal, Moreni, Sinaia, Azuga, Câmpina, în absolută majoritate sunt ardeleni, și de sigur, și uniți se vor găsi cu mii.

Numărul uniților din vechiul regat, pare că trece peste 100,000. O dieceză întreagă.

În Norvegia la 3500 catolici slujesc 27 preoți. La noi?

Croații ne-ar putea servi de exemplu. Abea s'a înfiripat tânărul stat, Jugoslavia, Croații înființară o metropolie la Belgrad. La noi nu se putea? Sârbii sunt mai fanațici și mai intoleranți ca Românii.

În sesiunea de toamnă a Sf. Sinod, P. S. S. Ep. N. Ivan — Cluj a cerut Sfântului Sinod să intervie pe lângă guvern pentru înființarea unei episcopii ortodoxe în Maramurașul Catolic. Guvernul, se spune, s'a grăbit să împroprietărească episcopia inexistentă. Frații din celalaltă strană, au înființat parohii și au zidit biserici, din banii Statului, în Nordul Ardealului, unde nici urmă de ortodoxie nu era, au zidit biserici chiar și acolo unde erau numai câteva zeci de credincioși. La noi — mii și mii de credincioși sunt lăsați în părărire, fără biserici și fără păstori.

Ce-i în drept ar fi timpul să-și aducă aminte de răspunderea ce o au în fața lui Dumnezeu și a Istoriei pentru miile de suflete ce se pierd din cauza acestei întârzieri; să n'o numim neglijență ori nepuțință.

Viator.

Din activitatea clericilor Români din Viena

III.

„Armonia“

Încă înainte de fondarea societății, micul cerc al clericilor din Viena redacta o revistă intitulată „Armonia“, interesantă ca și înfățișare și conținut. Colecția ce o avem la îndemână e din anul 1858 — 1859 și cuprinde 23 numere cu 210 pag. Întreaga revistă e scrisă cu mâna; — un scris frumos, caligrafic și îngrijit — și apărea în fiecare săptămână, într'un singur exemplar, cu excepția zilelor de vacanță și examene.

Împărțirea materialului se prezintă astfel: „Parte religio-literară“, „beletristica“, „umoristica“ și uneri „Logografu“.

Redacția o conducea clericul Gheorghe Marchiș, iar publicul cititor erau clericii aflători în Institut. (Păcat, însă că în afară de numele redactorului „Armonia“ nu ne prezintă decât anonime).

Deși pentru mișcarea literară din veacul trecut încercările mânuitorilor de condei dela „Armonia“ rămân doar simple avânturi tinerești, supuse credințioase ale anonimatului, noi vorbind despre activitatea clericilor din Viena, nu putem să nu ne oprim un moment asupra lor, fixând în treacăt ceea ce ni s'a părut mai vrednic de luat în seamă.

Pentru aceasta vom privi în rând poezia, încercările de nuvele originale, câteva articole de conținut variat și la urmă unele reguli de ortografie presărate ici colo, de către redacție.

Poezia. O spunem dela început: versurile „Armoniei“, cu mici excepții, sunt departe de a rezista unei critici oricât de binevoitoare, căci pe lângă neobservarea formei, celei mai mari părți i se poate adăuga lipsa fondului. Cu toate acestea sunt și ele o modestă contribuție la avântul noroadelor de poeți de prin Universități și gimnazii, cari cântau cu alăta satisfacție „cupa cu vinușu“ și „pipa cu tabacu“.

Cele, de cari ne ocupăm în cele ce urmează, prezintă o latură într-o câtva serioasă. Autorii lor posedă o oarecare abilitate în a-și cisela sentimentele și a le fixa în versuri.

În No. I. din 1858 pe întâia pagină întâlnim „Rugațiune”. „Aloputernice Doamne, care cu o singură vorbă ai demandat să fie soarele și lumea, luminează mintea noastră, să pricepem „câtu esti de minunatu”. Înțelepciunea Ta e fără margini; Tu ne-ai deschis calea mântuirii. Deschide-ne mintea să ajungem în Paradis. Tu ai spus, că unde vor fi adunați împreună doi în numele tău, Tu vei fi între ei. Varsă darurile Tale asupra noastră și „condune'n trăvietoșii periculoase valuri” prin Spiritul Sfânt. Tu care ai scos „poporul ales” din robie, înfrânge și cătușile noastre, cari ne leagă de păcate. Tu, Isuse, care ai „plantatu în lume o fide, un amoru” și ai spus ca „într'o speranția toți omenii să fie!”

„Acea credință santă și'n noi o întărește
Speranția și iubire în peptune sadesce, —
Tramite'ntra noi, Domne, cereasca Armonie!”

Un accent de duioșie și o tendință de desăvârșire a formei întâlnim în „Létá în grădină.”

În grădină toate florile sunt cercetate de al bine

„Numai floricea mea
Tristă ca vieața rea,
Lângă izvor vestezește
Vieața-mi întipuește.”

Toate fetele din sat au cu cine să-și petreacă
la horă,

„Numai eu fată sărmană
Nu mă bagă nime'n seamă.
Cine-ar fi al meu iubit
În oaste a călătorit
Să apere țara lui
De mâna. dușmanului.”

No. 5 ne rezervează o surpriză prin versurile
„La anul nou” de Gh. Marchiș.

„În adâncimea eternității
Anii ca clipe repezi apunu :
Astfelu apune vorba dreptății
Fără urmare, fără resunu . . .”

„Și spune-mi omule ce ai dobândit în acest an?
Din obligațiunile tale nici jumătate nu le-ai îndeplinit;
ai făcut doar păcate. „Astea sunt tole ce ai lucrat”.
Din amorfte te trezește, „Anii te invită, ah moritoriu,
să-ți scapi sufletul de păcate și dela perire.”

No. 7. „Esilatul dein a sa Patria” cuprinde în-
guirile unui înstrăinat, pentru care adierea zefirului,
cântecul filomelei, soarele, luna, sunt tot atâtea motive
de durere. Nu se crede vinovat de nimic. Foarte con-
fuz vorbește de o amicizie nesinceră, care ar părea
cauza întristării lui. Voi, flori din câmpiile Patriei în-
floriți, căci nu veți mai fi călcați de mine și nici
vătâmate. Plângeți-mă și jeliți-mă! Plânge și tu maică,
dacă ți-am greșit cu ceva.”

No. 9. „Păstorul și năluca” baladă. În seara cu
lună, în cântec de fluer, pe o cărare stămtă, între
munți, păstorul grăbește spre casa logodnicei. În cale,
însă, îi apare deodată o năluca — o fiară — cu care
se luptă, până cad amândoi scâlțați în sânge. — Din
căsuța dela poala muntelui cântecul de chemare al
logodnicei străbate plângător în seara rece. După

lungă așteptare, logodnica ia calea muntelui, nedu-
mirită de întârzierea lui. Il găsește mort alături de
fiară și moare lângă el. Trecătorii pot auzi în fiecare
revărsat de zori cântecul ei de chemare, jalnic și plin
de dor.

No. 14. „Lacrimi”.

„Să vă spun ce e ploaia ce cade din nori
Și-argintia roua pe sinuri de flori?
Sunt lacrimi triste din ceruri vărsate
Pentru soarta lumii cei degenerate”.

No. 22. „Trifu” — baladă — Trifu haiducul e
urmărit de 2 panduri. Când e aproape prins, aruncă
o pungă de galbeni și pandurii dornici de a-o po-
seda se încera, rămânând unul mort. Trifu scârbit îl
prinde pe ucigaș și-l duce înaintea judecătorilor, cari
il condamna. Haiducul ia apoi calea spre codru.

Tot în No. XXII. „Un glas de peste Carpați” cu
următoarea notă: „Acest vers era dela început desti-
nat pentru un public mai mare ca al nostru, însă e
mai cu sfat, ca el să iasă la lume; e destul de mare
lume ânima! E către confrăți de peste Carpați la ale-
gerea Domnului lor de acum . . . Aut”.

Cum saltă pasarea din ram în ram la sosirea
primăverii, așa și inima mea se umple de o dulce
bucurie la fericirea ce-a adus o „mândra primăvară
pe-al vostru scump pământ”.

„Și cum se nu me bucur și eu și-ori ce român
Ah frați de același sânge, ai Romei stranepoti! . . .
Și cum se nu esalte voioși românii toți,
Când orizonul vostru de nori acoperit
De-n data nseninedia și'n loc de nori apare
Pe el cu voiosia ún sore stralucitu . . .

A sortei vitregia potu se ne desbine
Se fim trupesce seculi de-olalta departați
Dar animele noastre și sângele d'in vine
Nu sunt supuse sortei; noi v'am remas tot frați;

Veacuri întregi noi am gemut și gemem și azi
sub jugul soartei, care ne-a desbinat. Dar să perim, n'a
voit nici Dumnezeu, „Și n'au potut se faca patifele
nevoi”. Suferințele ne-au fost chiar o școală, unde am
învățat să credem, că „romanul în a furtunei valuri nu
poate se apuna ca celu ce-a desperat”. Chiar soarta
asta vitregă, care ne amenință existența, ne garan-
tează o vieță și o fericire dulce, „pe carea vom
gusta-o, sperăm, cu timpul éra”. Oricare alt neam sub
atâtea suferințe s'ar fi nimicuit. Noi am trăit mereu
sperând, și asta e o virtute, că n'am desperat.

„De-aceea triumfulu vostru, trimful libertatei
Ce v'a creat u vietia, u sorte fericita,
Triumful confratirei, triumful direptatei
Nespusa bucuria în noi de-aceea escita.
Deci ve uram d'in ânimi u dulce fericire
În seculi duratoria, iubitorilor confrati!
Ci'n dilele placerei voiosi de multiamire
Pe cei cu voi de-un sânge . . oh nu! se nu-i uitaji!!! . . .

Aceste ar fi câteva din versurile „Armoniei”. Ta-
lente mari n'a pregătit această neînsemnată revistă,
dar a adunat în jurul ei pe cei câțiva clerici din In-
stitutul „Sf. Varvara” din Viena și i-a învățat, într-o
i-a fost cu puțință, iubirea neamului lor, încurajându-se
și mângându-se reciproc.

Eugen Micu.

Impresii și constatări.

E bine ca noi preoții din când în când să ne comunicăm impresiile și constatările câștigate cu prilejul săvârșirii funcțiilor sacre. Prin aceasta câștigăm neprețuite foloase. Cunoaștem mai deaproape diferitele obiceiuri ale poporului și mijloacele folosite pentru stârpirea celor rele.

E trist, că de multe ori noi preoții în loc să ne nizuim a stârpi vre un obicei rău, dimpotrivă, îl menținem, — ca nu cumva să ne pierdem popularitatea, zic unii. La aceasta mai putem adăuga felul întristător cum se poartă unii preoți în săvârșirea unor funcțiuni publice ori private, la administrarea Sfințelor Taine, fără cea mai mică evlavie și respect.

Cazul pe care-l reproduc aci ne arată îndeajuns, până unde putem ajunge câteodată cu indolența.

Fiind la o sfeștanie, un credincios al meu povestește următorul caz văzut și auzit de dânsul:

Am fost — zice el — în satul vecin, ortodox, la o cununie. La sfârșitul liturghiei a fost paraslas. Preotul, după ce a terminat, și-a scos ornatele, iar credincioșii în acest limp închinau cu „țuică“ pentru sufletul re-pausașilor. Iată că se apropie și părintele, care nu se lasă mai pe jos, închinând și el cu oamenii, stând la taifas în sfântul lăcaș, până s'a isprăvit lichidul. Părintele e invitat apoi la nuntă, și a venit; de sigur. Pe cale îl întâmpină un credincios, rugându-l să vină să cuminece pe tatăl său, care e greu bolnav. La aceasta părintele: „Tocmai așa de rău îi e?. Bun, voiu trece pe la voi să-l văd și dacă e chiar rău, vei merge, sfătule, și vei adnce sf. Cuminecătură“.

Credinciosul meu, auzind aceste, zise părintelui: „Cum se poate una ca asta? Preotul nostru, când duce sf. Cuminecătură la bolnavi, merge fără pălărie, ba nici bună ziua nu ne dă, însă ne-a tălmăcit acest lucru, ca să nu ne simțim vătămați“. Și ce credeți ce l-a răspuns părintele? A făcut un gest cu mâna și a tăcut.

Un iubit profesor de teologie pastorală ne spunea: Sunt preoți, cari duc sf. grijanie la bolnavi fără nici o reculegere, cu pălăria pe cap, cu țigara în gură, lăsând în urma lor fum gros, stând la vorbă cu cei-ce-i întâlnește în cale. Credincioșii când văd pe preot cu patrafirul pe mână, mergând undeva, îi pun fel de fel de întrebări, să-și satisfacă curiozitatea. Acest lucru se întâmplă des și nu se poate înlătura până ce nu le explici de ce e vorba.

Ajuns la bolnav, aci toată casa într'un hal de nedescris. Masa murdară, plină cu vase, cu mâncări, ori rămășițe de mâncări, surprinsă „găzdoia casei“ le strânge toate alandala, le acoperă dacă are cu ce, dacă nu, e bine și așa. Și tu preotule trebuie să așezi pe Eucharisticul Isus pe aceasta masă. De multeori locul mesei îl suplinește un scaun de țesut, ori vre-o ladă, vas cu apă, sau în cel mai bun caz îți pune

la dispoziție o mică laviță, și totul e aranjat. Dar tu ești un preot bun, evlavios și vrei să aprinzi o luminiță să o așezi lângă Eucharisticul Isus, și o ceri dela căseni. Să vezi atunci alergări pe la vecini ori la prăvălie și trebuie să aștepți de multeori un $\frac{1}{2}$ ceas până sosec cu lumânarea; dacă ai avut imprudența să n'o duci cu tine dela biserică.

Iată, iubiți frați preoți, niște crâmpete descrise cu ocaziunea ducerii sf. Cuminecăturii la bolnavi. Sunt lucruri văzute și pățite și de subsemnatul și de alții. Și atunci m'am gândit ce și cum să fac ca Eucharisticului Isus să i-se deie reverința ce i-se cuvine. Nu m'a costat multă frământare de cap: am început să-mi instruesc poporul în predici și conversații particulare, spunându-le ce mare lucru e Sfta Taină și cum să mă aștepte la bolnavi. Astfel am ajuns, că acum, la casa celui bolnav totul e curat, masa acoperită curat, pe ea un pahar cu apă ori vin și o luminiță, când viu cu Sfta Taină.

Pentruca și căsenii să fie conștii de prezența reală alui Isus din sf. Taină a Cuminecăturii, am recurs la următorul mijloc: După ce am terminat mărturisirea bolnavului, chem înlăuntru pe căseni și toți îngenunchiază, până recitez rugăciunea înaintă de cuminecare și nu se ridică nici unul până ce n'am stins lumina. Astfel am ajuns ca lui Isus dus la bolnavi i-se dă reverința ce i-se cuvine.

Mulți zic, că poporul nostru e ignorant, că nu poți face cu el nimic etc. Toate aceste sunt adevărate; dar în mare parte vina o purtăm și noi.

Păr, Virgil Muntean

CRONICI

— **Dorim tuturor cititorilor noștri sărbători fericite ale învierii Domnului zicându-le: Hristos a înviat!**

— **Congresul diecezan al Agrului la Carei.** Suntem informați, că anul acesta, congresul diecezan al Agrului se va ținea la Carei, în zilele de 19—20 Iunie (la Rusalii). Comitetul diecezan a întocmit programul de predici și conferințe. Va participa și Exc. Sa Episcopul. Programul îl vom publica ulterior. — În Dumineca Tomii se vor ținea pretutindeni adunările generale ale organizațiilor locale, cari vor trimite raport Comitetului Diecezan despre activitatea lor din anul de gestiune trecut. Sperăm că va fi un congres la înălțime.

— **Hirotoniri.** Duminecă în 9 cor. au fost hirotونيți întru preoți teologii absolvenți: *Pelle Ioan* (din Pomi jud. Satu-Mare), *Sabo Nicolae* (din Boghiș, dispus la parohia Sititelec), *Boșca Vasile* (din Reșighea, dispus la parohia Ghida) și *Iosif Bilaștu* (din Carei, dispus la parohia Beznea). Întru mulți ani cu bine și rod mult în via Domnului și în vocațiunea sfântă!

— **Predici pregătitoare de Sf. Paști.** Duminecă, Luni, Marți și Miercuri (24—27 cor.) seara la orele 7 se vor ține predici pregătitoare de Paști pentru credincioși. Predicile le va ține Păr. Ion Gârleanu, franciscan, în biserica catedrală unită.

— **Jubileu.** Duminecă în 17 cor. II. Sa Dr. Iacob Radu, prepozit — protonotar apostolic, împlinind 40 de ani de preoție, a fost viu felicitat de clerul gremial în frunte cu Exc. Sa Episcopul și II. Sa vicarul general, care l-a felicitat în numele Capitlului. L-au mai felicitat Comitetul Diecezan Agru, celedouă org. ale Agrului Oradea, Astru și alți mulți prieteni și intelectuali.

PROGRAMUL

serviciilor divine în bisericile române unite din Oradea pentru întreaga săptămână a patimilor Domnului nostru Iisus Hristos și pentru sărbătorile Învierii Domnului.

IN BISERICA CATEDRALĂ : || **IN BISERICA ORADEA-OLOSIG :**

In sfânta și marea Luni :

la 7 ore dim.: Mănecat și ora I.
la 9 ore dim.: Orele canonice
și Liturghia Preasfințitelor.

la 8 ore dim.: Mănecat, orele
canonice și Liturghia Preasfințitelor.

In sfânta și marea Marți :

ca și Luni, || ca și Luni.

In sfânta și marea Miercuri :

ca și Luni și Marți, || ca și Luni și Marți.

In zilele de Duminecă, Luni, Marți și Miercuri din săptămâna mare la oarele 7 seara se vor ține exerciții spirituale pentru toți credincioșii din Oradea în biserica catedrală.

In sfânta și marea Joi :

la 7 ora dim.: Mănecat și Liturghie.

la 9 ore dim.: Inerat și Liturghia Sf. Vasile cel Mare cu sfințirea Mirului și spălarea picioarelor.

la 7 ore seara: Oficiul sfințelor și Mântuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

la 7 ore dim.: Mănecat, Inerat cu Liturgia sf. Vasile cel Mare.

la 6 ore seara: Oficiul sfințelor și Mântuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

In sfânta și marea Vineri :

la 9 ore dim.: Oficiul oarelor.

la 3 ore d. m.: Inerat.
la 7 ore seara: Prohodul Domnului cu predică și încunjurarea bisericii apoi Mănecat.

la 8 ore dim.: Oficiul oarelor.
la 4 ore d. m.: Inerat Prohodul Domnul cu încunjurarea bisericii și apoi Mănecat.

In sfânta și marea Sâmbătă :

la 8 ore dim.: Inerat cu Liturghia Sf. Vasile cel Mare.

la 9 ore dim.: Inerat cu Liturghia Sf. Vasile cel Mare.

Dumineca Învierii Domnului :

la 4 ore dim.: Ieșire pentru Înviere, Mănecat solemn și apoi Liturghia I.

la 8 ore dim.: Liturghia II.

la 10 ore dim.: Liturghie Pontificală cu predică.

la 4 ore d. m.: Inerat solemn.

la 5 ore dim.: Ieșire pentru Înviere, Mănecat și Liturghie solemnă.

la 10 ore dim.: Liturghia II.

la 3 ore d. m.: Inerat.

Luni, ziua II. de Paști :

la 7 ore dim.: Mănecat și Liturghie.

la 10 ore dim.: Liturghie cu predică.

la 11 ore a. m.: Liturghie.

la 3 ore d. m.: Inerat.

la 7 ore dim.: Mănecat.

la 8 ore dim.: Liturghie.

la 10 ore dim.: Liturghie Pontificală cu predică.

la 3 ore d. m.: Inerat.

— **Gest frumos.** Duminecă în 17 cor. membrii Astrului s'au cuminecat în grup, de Sfintele Paști, în biserica catedrală. Gestul frumos al studenților noștri a făcut o plăcută impresie asupra publicului din biserică. După liturghie d-nii studenți au fost invitați la dejun la Exc. Sa Episcopul Dr. Valeriu Tr. Frențiu.

— **Se caută de vânzare** lucrările lui *Bunea*, Inocențiu Micu Clain — Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovicu. — Se plătesc bine la Redacție.

— **Dragoste frățească.** Mitropolia ortodoxă a Bucureștilor a protestat la Ministerul Cultelor și la Universitatea București ca nouă catolicilor să ni se dea o facultate în cadrele Universității din București. Frații ne numesc în adresa lor, „cult minoritar și parte neromâni”. Admit ei — din grație — să ni se dea o școală teologică mai târziu, dar „în afară de cadrele Universității Românești”. Adică ne cer răstăgirea, dar afară din oraș, ca lui Hristos fariseii, Doamne iartă-le căci nu știu ce fac! Tot aceeași adunare eparhială a mitropoliei București a adus mulțumiri guvernului, pentru că pe baza unei statistici care nu există până în prezent, a reușit să înlăture disproporția de salarizare dintre clerul ortodox reprezentând cel mai mare procent de credincioși și clerul bisericilor unite și catolice”. (Vezi „Apostolul” Nr. 8. p. 142). Va să zică ceea ce noi numim neleguire ei numesc înlăturare de disproporție.

Catalogul

cărților scartate și al duplicatelor din biblioteca diecezană greco-catolică — Oradea.

Oferim aceste cărți în schimb bibliotecilor din țară, ori și spre vânzare, particularilor.

(Urmarea VIII),

4303. — A német nyelvnek megtanulására könyü intézetek, 1 tom, Budán 1809. Manc.

4305. Donin, Ludwig: Die Unheilbaren und die heilige Liebe, 1 tom, Wien 1780. Broșură.

4306. — A szent gyermekség társulat alapszabályai, 1 tom, Pest 1852. Broșură.

4309. Cserei, Farkas: A falusi nevelésnek módjáról vélekedés, 1 tom, Nagyvárad 1806. Broșat. 16^o.

4317. Weinkopf, Josef: Religionsunterricht in Fragen und Antworten, 1 tom, Wien 1835. Broșură.

5332. Lukács, Sándor: A fatenyésztés, 1 tom, Vácz 1871.

4330. Lieberkühn, Ph. Jul: Die Menschenliebe zu erwecken, 1 tom, Wien 1788. Broșură.

4339. Mertens, I. L. E.: Wie soll der Seelsorger auf seine Gemeinde einwirken, 1 tom, Köln 1828. Broșură.

4341. — Két egyházi beszéd a B. Szüz szeplőtelen fogantatásáról, 1 tom, Nagyvárad 1855. Broșat.

4366. Nagy Károly: Kis számitó, 1 tom, Bécs 1837. Nelegatá 16^o.

4381. — Kis Katechizmus, 1 tom, Budán 1841, Broșat 16^o.

4383. Cleymann, Karl: Religions vort äge, 1 tom, Wien 1803. 16^o.

4384—4401. Dominikus von Brentano: Die Heilig Schrift der An. N. T., 17 tomuri, Frankfurt am Main 1811.

4414—4415. Szabó, Imre: Egyházi beszédek, I—II kötet, 2 tomuri, Eger 1858. 8^o.

4416. Less Dr. Gottfr: Dankpredigt für die Gesundheit des Königs, 1 tom, Göttingen 1786. 8^o.

4417. Szabó, József: Jegyzetek az ásvány és vegyipar köréből, 1 tom, Pest, 1852 7^o broşat.
4418. Zavánski, Stanislau: Weltgeschichte (in broşuri), 1 tom, Wien 185^o, Nelegate. 5 broşuri 8^o.
4428. Ambró, Vincz: Vallástan, 1 tom, Eger 1874. Broşat.
4432. Gebauer, Izor: Német olvasókönyv, 1 tom, Pest 1868.
4435. — Uj kimerítő tisztírás szótár, 1 tom, Budán 1846.
4442. Csöndes E — Opel: Tanszergyűjteményének jegyzéke, 1 tom, Sopron 1875.
- 4451—4463. — Beszédek a m. kir. tud. Egyetem újalakításának évében, 13 tomuri, B. pest 1876. Miscelanea
- 4481—4482. Peitler, Antal: Egyházi beszédek, 2 tomuri, Pécs 1840.
4484. Hajóssy, Krizánt: A jó pásztor — folyóirat. Mai multe broşuri.
4487. Répássy, János: A római kath. káté értelmezése. Eger 1885. Mai multe broşuri.
4494. Ruschek, Antal: Betegségünk, orvoságunk. Nagybőjti beszédek, 1 tom, B. pest 1892
4498. — Jézus Szent Szívének hírnöke, 1 tom, Kalocsa 1880. Broşurá.
4511. Répássy, János: Egyházi beszédek ünnepekre, 1 tom, Eger 1881.
4513. Mendlik Agoston: Falusi prédikációk, 1 tom, Pécs. 1865.
4540. — Synopsis linguae Gallicae, 1 tom, Pest 1812.
4542. Dobos István: 58 prédikáció, 5-ik darab, 1 tom, Vátz 1802.
4545. — Instit. Grammaticae Latinae, 1 tom, Budae 1842.
4551. — Elementa Matheseos et algebrae, 1 tom, Manual.
4562. Georg, Ott: Unterrichts und Erbauungsbuch, 1 tom, Regensburg 1870. Lecturi.
4616. Székács József: Egyházi beszédek, 1 tom, Pest 1871.
- 4629—4631. Dr. Schlör Alajos: Elmékedések az egész Evay fölött, 3 tomuri, Szabadka.
- 4654—4656. Schönberger, Fr. Xav.: Lat. Deutsch Wörterbuch, 3 tomuri, Wien 1842. 8^o.
- 4660—4661. — Predigten, 2 tomuri, St. Pölten 1801.
4664. — Dictionar lat.-germ. 1 tom. Mancá.
4666. — Leiden Christi, 1 tom, 16^o. Meditații.
4668. Gulernáth, Anton: Instit. linguae Hungaricae, 1 tom, Pozsony 1802.
4672. Grotjan, August: Sommer Gewächse, 1 tom, Leipzig 1759. Pentru grădinărit.
4673. Ligouri, Alfons: Betrachtungen über Leiden Christi, 1 tom, Urud 1820.
4678. Fogarasi, János: Német-magyar szótár, 1 tom, Pest 1852.
4698. Aegidius, Jals: Valentin und Gertroude, Erzählungen, 1 tom, Würzburg 1842.
4700. Perényi, Imre: Katechizmus, 1 tom, Nagyszombat 1804
4843. — Hagendorfs poetische Werke, II Band, 1 tom, Wien 1789.
4809. — Győr Kisfaludinak, 1 tom, 1892. 4^o.
4860. Freytag, Gustáv: Soll und Haben. Roman, 1 tom, Leipzig 1856.
4867. Maidinger, Valentin: Italienische Gramatik, 1 tom, Leipzig 1816.
- 4887—88. Rabeners: Werke. Satiren, 2 tomuri, Wien 1776.
4889. Ackermann, Gottlieb: Volkspredigten, 1 tom, Landshut 1826.
- 4893—4894. Zombori József: Egyházi beszédek, 2 tomuri, Kolozsvár 1828.
4902. Schneller, József: Fastenpredigten, 1 tom, Wien 1787.
4910. Lehmus Fr.: Kasual predigten, 1 tom, Berlin 1823.
- 4921—4926. Weber, I. B.: Kanzelreden, 6 tomuri, Wien 1805.
4927. — Früchte der Geistes Jesu in zwei Jünglingen, 1 tom, Wien 1830.
4929. — Segnungen des Glaubens, 1 tom, Wien 1814.
4930. — Neujahr Geschenk, 1 tom, Wien 1837. Calendar.
5024. Stöckl Anton: Kurze Predigten, I Theil, 1 tom, Wien 1799.
5029. — Lecturi morale ungureşte, 1 tom. Mancá.
5030. — Sonnenfels ges. Schriften, IX Band 1 tom, Wien 1786.
5052. Moknic Ferencz: Számlan, 1 tom, B. pest 1879.
5055. Biffi: Ital. Sprachlehre, 1 tom, B. pest 1797.
5061. Colmar, L.: Predigten, 1 tom, Mainz 1836.
5078. Eineck: Fundamenta styli, 1 tom 16^o piele I. Cornell.
5079. Fleury: Historische Katechismus, 1 tom, Grätz 1780.
5081. — Gebetsbuch Andachtsstern, 1 tom. 16^o.
5094. Gottlieb, Ackermann: Kurze Volkspredigten 1 tom, Landshut 1825.
5096. — Josef Rieffels Briefe, 1 tom, Würzburg 1871.
5115. Litrow, I. I.: Hauskalender 1826, 1 tom, Wien 1826.
5134. Lüpfler, K. Fr.: Lateinische Stilübungen, 1 tom, Karlsruhe 1853.
5153. Berg, von: Prakt. französ. Sprache, 1 tom, Hamburg.
5145. Kiss Pál: Rövid földírás, 1 tom, Béts 1818.
5160. Bordal-Malmosi: Latin alaktan, 1 tom, B. pest 1879, 336. — A budapesti magy. kir. tudományos-egyetem Ünnepe, 1 tom, Budapest 1875.
411. Varga István: Mi kell a Magyaroknak? 1 tom, Kassán 1834
838. Schwabl, Fr. I.: Kleine Hauslegende, 1 tom, Landshut 1810
669. Nedeckzy S. I., Ladislao: Speculum immaculatum Marianum, 1 tom.
720. Pictet, Benedek: Toldalék a Piktet Benedek keresztény erkölcsi tudományhoz, 1 tom, Pozsony 1791.
745. Rux Teodor: Fasten und Missionspredigten, 1 tom, Köln 1833.
1468. Hungári, U.: Festtagspredigten, 1 tom, Frankfurt am Main 1841.
1546. Migne, I. P.: Theologiae cursus completus, tom 17, De censuris, Irregul, Simonia, Oratione, 1 tom, Paris 1863. 4^o legat în 1/2 piele. 1391 coloane.
172. — Egyházi beszédek gyűjteménye, 1 tom, Kolozsvár 1837.
2275. Borsányi Endre: A „Malom-kérdés”, 1 tom, Budapest 1894.
2609. Ujfalusi Judit: Makula nélkül való tükör, 1 tom, Nagy-Szombaton 1712.
2709. — Almanach aus Jahr 1789, 1 tom, Lemberg 1789.
2716. — Die Soldaten des heil. Herzens Jesu, 1 tom, Graz 1874.
2717. Dr. Cherny József: Emlékbeszéd, 1 tom, Budapest 1876.
2959. Sréter Kálmán: Esmék és érzelmek, 1 tom, Pest 1865.
2974. — Boldogságos szüz Mária tiszteletének, 1 tom, Nagy Várad 1835.
2976. Pétzeli József: Felséges Leopold Sándor Ertz-hertzegnek, 1 tom, 1791.
- 3083 3086. Politz, professor: Weltgeschichte für gebildete Leser, 4 tomuri, Witemberg 1813.
3289. Werdich, Joseph Fr.: Der Jugendfreund, 1 tom, Augsburg 1796.
3359. Campe, I. H.: Theophron Erfahrener Ratgeber, I. Theil, 1 tom, Frankfurt 1783. 16^o. Lecturi morale pt. tineret.
3462. Schwerding Johann: Lehre der hl Schrift f. die häusl. Verhältnisse, 1 tom, Linz 1815. Inst. morale. 16^o.
3815. Alexandri ep. Csanadiensis: Memoriales ss. exercitiorum, 1 tom, Coloczae 1860. 8^o Exe sp.
- 4474—4478. Mehler Ludwig: Beispiele für die ges. Christl. Lehre, 5 tomuri, Regensburg 1859. 8^o Exemple și catechism.